

Referanser: KM 10/98, BM 03/10, KM 09/11, NFG 09/12, KR 13/14, NFG 16/14, KR 32/14, BM 33/14, KR 54/14

Saksdokumenter:

KM 06.1/15 Høringsbrev av 25. mars 2014

KM 06.2/15 Vigsling og liturgisk drakt for kantorer – høringssammendrag med konklusjoner

Vigsling og liturgisk drakt for kantor

Sammendrag

Saken *Vigsling og liturgisk drakt for kantorer* legges med dette fram for Kirkemøtet 2015. Dokumentet drøfter to alternative forslag til spørsmålet om vigsling av kantor og liturgisk tjenestedrakt. Problemstillingene har vært på høring og det anbefalte forslaget var å endre vigslingsordningen fra å være obligatorisk til å bli en *frivillig ordning med forbønn* ved inngangen til tjenesten som kantor i Den norske kirke. En korkappe (eller en svart *cassock*) skulle kunne brukes av alle kirkemusikere som liturgisk drakt, og med *røklin* (en kort hvit messeskjorte) over denne for dem som fikk en slik forbønns handling for sin tjeneste som kantor. Det alternative forslaget var å fremholde vigsling av kantor som en *obligatorisk* ordning, nærmere forstått som en vigsling ved en biskop til en livslang tjeneste under biskopens særlig tilsyn. En skråstilt stola ble foreslått som vigslingstegn over en alba.

Høringen viser et klart *flertall* for å videreføre dagens ordning med vigsling til kantortjeneste i Den norske kirke. Tilslutningen gis med forbehold om at ordningen må praktiseres med «romslighet». Et *mindretall* av høringssvarene støtter et forslag om å endre dagens ordning til en frivillig forbønns handling.

Høringen reiser også spørsmålet om *liturgisk drakt* for kantorer. Her er det ulike syn, de som støtter forslaget om frivillig forbønns handling fremmer et syn hvor den enkelte kirkemusikers egne preferanser, eller menighetens tradisjon, legger føringen for liturgisk drakt. Instansene som støtter en videreføring av obligatorisk vigsling, heller mot alba og skråstilt stola med passende symbolikk.

Saken ble sendt i oktober 2014 til Bispemøtet for læremessig uttalelse. I BM 33/14 presiserer Bispemøtet at gjeldende forståelse av vigsling er at hver tjeneste har en selvstendig egenart og en selvstendig teologisk forankring, og dermed begrunnes i kirkens felles oppdrag og teologisk forankring som den enkelte tjeneste har. Følgelig må vigslings handlingen være obligatorisk og gjelde for alle.

Selv om høringen anmoder om fleksibilitet og pragmatisme i håndhevelse av ordningen, er ikke dette i tråd med Bispemøtets forståelse av vigsling til kirkelig

tjeneste, nedfelt i BM 03/10. Vigsling kan ikke forstås som et rent personlig anliggende, selv om de personlige sider ved en slik handling også er viktige. Men personlige overbevisninger kan ikke være konstituerende for forståelse av vigsling i kirkens ordninger. Vigsling knyttes derimot til det som er kirkens grunnleggende oppdrag, og viser at kantorenes tjeneste er sentral i gudstjenestefeiringen.

I Bispemøtets uttalelse om vigsling av kantorer omtales ikke liturgisk drakt for kantorer (BM 33/14). Likevel er det nærliggende å sitere BM 32/14, som omhandler *kateketers* liturgisk drakt: «Når stola er innført som del av tjenstedrakt for diakoner, kan Bispemøtet ikke finne avgjørende læremessige innvendinger mot at også kateketene, som vigslet tjenestegruppe, skal kunne benytte stola».

Kirkerådet foreslår på denne bakgrunn at vigsling av kantorer videreføres som en obligatorisk ordning og at alba sammen med skråstilt stola (med passende symbolikk) også vil kunne gjelde som liturgisk drakt for kantorer.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

1. Det vigsles til kantortjeneste i Den norske kirke.
2. Det settes inn egnede tiltak for å styrke bevisstgjøring og praksis om ordningen.
3. Vigslet kantor bruker alba med skråstilt stola som liturgisk bekledning.
4. Kirkerådet bes om å utarbeide nærmere retningslinjer for bruk og utforming av skråstola for kantor.
5. Kirkerådet bes om å revidere ordningen for «Vigsling til kantortjeneste» i tråd med endringene i hovedgudstjenestens liturgi, og følgende rubrikk legges inn etter Herrens bønn ved punkt 10: «*Stolaen legges på den vigslede*».
6. Kirkemøtet ber om at det arbeides videre med spørsmål knyttet til rekruttering, utdanning og forslag til styrking av kantortjenesten i menighetene på bakgrunn av høringsdokumentet og høringen.
7. Kirkemøtet oppfordrer Bispemøtet til å ta initiativ til å etablere en ordning for «Veien til vigslet tjeneste» for de vigslede stillingene i samarbeid med arbeidsgiverrepresentant for disse stillingene.

Saksorientering

1. Bakgrunn

Kirkerådets behandling av *Vigsling og liturgisk drakt for kantorer* har sitt utgangspunkt i Bispemøtets utredning om diakontjenesten og tjenestemønsteret i vår kirke (BM 03/10). I tråd med Bispemøtets utredning vedtok Kirkemøtet 2011 (KM 09/11) å innføre skråstilt stola som vigslingstegn for diakoner. Bispemøtets uttalelse og sakens forarbeid var primært knyttet til forståelsen av diakontjenesten i kirkens tjenestemønster. Men Bispemøtet la også til at når det gjelder skråstola bør det «gjelde tilsvarende for kateketer og kantorer». Kirkemøtet 2011 ba derfor om at bruken av stola for vigslende kantorer og kateketer skulle fremmes for KM så snart som mulig. Kirkerådet fant at det var behov for å utrede kateket- og kantortjenesten nærmere, med sikte på bruk av stola som liturgisk drakt for vigslende medarbeidere, og å belyse hvordan den obligatoriske vigsling av kantorer i dag blir forstått og praktisert i bispedømmene, og hva slags liturgisk drakt kantorene bruker i dag. Det mangler i dag klare retningslinjer for liturgisk drakt for kantorer.

Saken ble sendt på høring våren 2014, og det ble fremsatt to alternative forslag, å endre vigslingsordningen fra å være obligatorisk til å bli frivillig ordning med forbønn ved inngang til tjenesten, eller å framholde vigsling av kantor som en obligatorisk ordning.

2. Kirkemusikerfeltet og vigsling

Høringsbrevet (25. mars 2014) om vigsling og liturgisk drakt for kantorer la vekt på å gi et bilde av kirkemusikertjenestefeltet i Den norske kirke i dag. Medlemsundersøkelsen blant kirkemusikere som *Musikernes fellesorganisasjon (MFO)* gjennomførte i 2013 har gitt oppdatert informasjon om hvordan kirkemusikere opplever sin arbeidssituasjon og om deres forhold til vigsling og til tjenstedrakt. Ettersom det ikke er klare retningslinjer for kantorenes tjenstedrakt, er det ikke overraskende at det i dag finnes ulike liturgiske drakter blant kantorene og at de fleste bruker sivilt antrekk.

MFO-undersøkelsen viser at mindre enn 25 % av alle kantorene er vigsllet, og at det er store variasjoner mellom bispedømmene. Denne lave prosentandelen henger sammen med at selve ordningen er ganske ny, siden Kirkemøtet vedtok vigsling av kantor først i 1998 (KM 10/98). Dessuten ble vigsling ikke obligatorisk for dem som allerede var i stilling, eller som hadde påbegynt sin kirkemusikkutdanning før 1. juni 1999. Det er også viktig å fremheve at mange av de ca. 895 som tjenestegjør som kirkemusikere ikke har full kompetanse som *kantor*, noe som er et krav for vigsling, og at over 55 % av kirkemusikerne har deltidsstilling. Det er også et høyt antall utenlandske kirkemusikere og mange av disse er ikke medlemmer av Den norske kirke. Likevel står den lave oppslutningen om vigsling blant kantorer i kontrast til at vigsling er *obligatorisk* for dem, slik det også er for de andre vigslende tjenestegruppene i kirken, kateketer og diakoner. En doktoravhandling fra 2013 om kirkemusikernes kall og profesjon (Solveig Christensen, NMH, Oslo) viste at studentene opplevde at vigsling i liten grad blir tematisert i utdanningen og heller ikke fra kirkens side.

Høringsbrevet belyste også ulike forståelser av yrkesrollen som kantor, rekruttering til yrket i dag og utdanningen. Spørsmålet om hvordan Den norske kirke forstår vigsling og

kirkens tjenestemønster ble drøftet utførlig i utredningen *Vigsling av kantorer* (VAK-innstillingen fra 1997), i Malmbekktutvalgets utredning fra 2008: *En flerdimensjonal ordinert tjeneste. Diakon, kateket og kantortjenesten som ordinert tjeneste? Konsekvenser og tjenlighet* og i Bispemøteutredningen fra 2010: *Diakontjenesten i kirkens tjenestemønster* (BM 03/10).

Ut fra den forståelsen av vigsling og kirkens tjenestemønster som bispemøteutredningen gir, synes det ikke å være noen avgjørende teologiske grunner mot at kantorer vigsles. Hovedproblemet er den lave opplutningen om vigsling i kantorgruppen, og at dette ikke er i samsvar med Kirkemøtets vedtak av vigsling som en *obligatorisk* ordning for kantorer (KM 10/98). Det er også ulike synspunkter på vigsling blant kantorene selv. Noen vektlegger vigslingen som sentral og nødvendig for sin tjeneste, mens andre uttrykker motstand mot at dette skal være en tjeneste som krever vigsling. Spørsmålet om vigsling handler først og fremst om kirkens forståelse av kantortjenesten og er som sådan langt mer enn noe den enkelte kantor velger eller velger bort. Ut fra dette var det naturlig å reise spørsmålet om dagens ordning bør endres fra vigsling til en frivillig forbønnshandling. Dette kunne også få konsekvenser for valg av liturgiske drakt for kantorer.

Høringsdokumentet framsatte derfor to alternative forslag til spørsmålet om vigsling av kantor og liturgisk tjenestedrakt. Disse tydeliggjør hva Kirkerådet mente valget bør stå mellom, og hvilket som ble foreslått for høringsinstansene.

Høringens forslag var:

Vigsling av kantor endres fra å være en obligatorisk vigslingsordning til å bli en *frivillig ordning med forbønn* ved inngangen til tjenesten som kantor i Den norske kirke. Forbønnshandlingen kan foretas av biskopen eller den biskopen bemyndiger til dette. Liturgien følger gjeldende ordning for «vigsling til kantortjeneste», men begrepet *vigsling* erstattes med *forbønn*.

En korkappe (eller en svart *cassock*) kan brukes av alle kirkemusikere som liturgisk drakt, og med *røklin* (en kort hvit messeskjorte) over denne for dem som har hatt en slik forbønnshandling for sin tjeneste som kantor.

Det alternative forslaget til høringsforslaget var:

Vigsling av kantor forblir en *obligatorisk* ordning og forstås som en vigsling ved en biskop til en livslang tjeneste under biskopens særlig tilsyn. En skråstilt stola inngår som vigslingstegn over en alba. Stolaen kan ha et psalter (en slags harpe) som kjennetegn, tilsvarende malteserkors for diakoner.

3. Synspunkt fra høringen og kommentarer til dette

3.1. Flertallets begrunnelse

En nesten unison begrunnelse som flertallets høringsinstanser gir for å videreføre dagens ordning med vigsling av kantorer er at selv om det ikke er intensjonen, vil det bli oppfattet som en «devaluering» av kirkemusikken og kantorenes tjeneste om man går over til en frivillig forbønnshandling. Også flere av høringsinstansene med mindretallssynspunktet og høringsinstanser som ikke har konkludert i hovedspørsmålet, frykter dette. En slik devaluering er ikke ønskelige.

En annen begrunnelse som svært mange gir, er at det er for tidlig å avvikle ordningen når det bare er gått 15 år siden vigslingsordningen trådte i kraft. Å innarbeide vigsling i en

tjenestegruppe i vår kirke som har en lang historie uten vigsling i vår kirke, vil med nødvendighet ta tid.

Enda en begrunnelse som mange gir er at siden diakoner og kateketer vigsles, er det naturlig at også kantorer vigsles. Det bør være samme ordning for disse tre tjenestegruppene. Dessuten har ingen annen tjenestegruppe i kirken en tilsvarende forbønnsordning som den høringsforslaget foreslår. Å erstatte vigsling med forbønn, kan gi inntrykk av en rangering av handlingen sammenlignet med vigsling, noe som i neste omgang kan føre til rangering av tjenestegrupper.

Flere, blant annet *Stavanger biskop og bispedømme*, som har flest vigslede kantorer, foretrekker ordet «normalordning» framfor «obligatorisk ordning» og legger vekt på at det aktivt må oppmuntres til vigsling. Deres erfaring er «at flere ønsker å la seg vigsle etter å ha vært i tjeneste i kirken en god stund». *Oslo biskop og bispedømmeråd* «ser det som ønskelig at kantorer vigsles til stillingen» og «mener at biskopene og kirken for øvrig bør arbeide aktivt for dette», men at «rammeforholdene rundt stillingene og den praktiske situasjonen ikke tilsier at ordningen kan gjøres obligatorisk». Andre innfører ordet «dispensasjon», slik en allerede i dag kan søke biskopen om dispensasjon fra kravet om at kirkelig ansatte skal være medlemmer av Den norske kirke. Ordet «frivillig» avvises derimot, og mange presiserer at ordningen fortsatt bør være obligatorisk, men altså praktiseres romslig. Flere påpeker at det kan være mange ulike grunner til at noen kantorer ikke ønsker vigsling, blant annet fordi mange kommer fra andre land og ikke er medlem av Den norske kirke.

Kommentar: Når en analyserer høringssvarene samlet sett kan en imidlertid spørre seg om flertallet på 37 høringsinstanser i realiteten støtter det alternative forslaget. For selv om disse høringsinstansene svarer et klart «ja» til fortsatt *vigsling* av kantorer, avgrensner mange seg fra at dette skal være en *obligatorisk* ordning, slik som det er for andre vigslede grupper, eller de fremhever at den obligatoriske ordningen (inntil videre) må praktiseres «på en myk måte» eller «romsleg ved tilbod og ikkje tvang». Hovedbegrunnelsen for å avvike obligatorisk vigsling er at kantorene har vist liten interesse for vigsling og at det er en sovende ordning som ikke er ønsket av verken kirkemusikere eller kirken selv.

3.2 Mindretallets begrunnelse

Hovedbegrunnelsen for mindretallets høringsuttalelser er at vigslingsordningen i liten grad har vært tatt i bruk og er en sovende ordning. Likevel vil kun fire høringsinstanser avskaffe vigsling som *mulig alternativ*, enten som frivillig eller obligatorisk ordning. Noen høringsinstanser ønsker å bruke ordet «innvielse», og ikke bare omtale handlingens som en «forbønns handling». Innvielse sier tydeligere at det er en engangshandling ved starten av en tjeneste. *Preses* mener «at vigsling av kantorer bør avvikes, og anser forbønn for alle kantorer som går inn i fast tjeneste som en erstatning for dette. Dette bør imidlertid være en obligatorisk ordning, og forbønnen kan ledes av biskop eller prost. Det vil være fullt mulig å bruke hovedelementene fra den nåværende vigslingsliturgi for kantor i en gudstjeneste hvor forbønnen skjer.»

Et annet argument, som i særlig grad fremmes av flere utdanningsinstitusjoner, er at en *obligatorisk* ordning med vigsling av kirkemusikere kan virke dempende på rekruttering til profesjonen. Noen viser også til at kirkemusikken i seg selv ikke er noe som kan underlegges teologiske rammer. Dernest argumenteres det med at klare teologiske

begrunnelser for vigslingsordningen mangler. Flere instanser argumenterer for at det er grunn til å rydde opp i ulike vigslingsordninger, og at en enkel, frivillig forbønnshandling før tjenestestart vil ivareta vigslingshandlingens hovedintensjoner.

3.3 Liturgisk drakt

Kommentar: Når det gjelder *liturgisk drakt* synes hørings svarene å henge nært sammen med svarene høringsinstansene gir til vigslings spørsmålet. De som støtter det primære forslaget (frivillig forbønnshandling) fremmer et syn hvor den enkelte kirkemusikers egne preferanser, eller menighetens tradisjon, legger føringen. De som støtter en videreføring av obligatorisk vigsling, heller mot alba og skråstilt stola med passende symbolikk.

3.4 Utdanningen til kantor og styrking av kirkemusikertjenesten

Høringsinstansene oppgir en rekke anbefalinger knyttet til hørings spørsmålene 3 – 6, som handler om hvordan man kan styrke rekruttering til kantortjenesten (3), tiltak som bør iverksettes for å styrke utdanningen (4), tiltak som kan gjennomføres for å forbedre kantortjenesten i menighetene (5), og andre synspunkter om høringen (6). Disse er inkorporert i høringsoppsummeringen, som er vedlagt.

Kommentar: Spørsmålet om hva som kjennetegner kirkemusikernes praksis, samt forhold knyttet til utdanning og hva den betyr for nyutdannede kirkemusikere er vesentlig for Den norske kirke som arbeidsgiver. Til tross for at utdanningen omtaler seg som en profesjonsutdanning, er det i høringsbrevet beskrevet et misforhold mellom utdanning og profesjonsutøvelse. Dette innebærer dilemmaer for både den nyutdannede og for utdanningen, og anskueliggjør et behov for å presisere hva kirken ønsker med sine kirkemusikere. På et formelt nivå (i studieplanene) er utdanningen uttalt rettet mot en spesifikk yrkesutøvelse – som kantor i Den norske kirke. Dette yrkesfeltet er i stor endring. Gudstjenestereformen (Den norske kirke 2011, Kirkemøtet 2011a) og *Plan for kirkemusikk* (Kirkemøtet 2009) er de tydeligste uttrykkene for endring, i tillegg til de generelle endringer og tendenser i det samfunnet som kirken er en del av og skal betjene.

Musikalsk bredde som etterspørres i kirken, og samfunnet for øvrig og bevaringen av kirkemusikalsk tradisjon, som også ønskes, må sees i et nasjonalt perspektiv og i nært samarbeid med yrkesfeltet. Det finnes også ulike måter å utdanne på. Her kan det være verdifullt å se på utdanninger med en alternativ organisering (Kirkelig utdannings senter i nord, samt svenske og danske utdanningsmodeller), utdanninger med et alternativt innhold (Høgskolen i Staffeldts gate, ett-årige tilleggsutdanninger) og også på utdanninger som forbereder for det samme yrkesfeltet (kateket og diakon). Disse er ikke først og fremst knyttet til det praktiske kunnskapsgrunnlaget. Et slikt kunnskapsgrunnlag kan lett fordekke behovet for praksis i yrkesfeltet. Den praktiske kunnskapen gjør studenten svært dyktig med et musikalsk materiale (som å spille orgel), men ikke av den grunn dyktig i musikalske og/eller mellommenneskelige relasjoner.

Grunnutdanningen må gi god teoretisk og praktisk musikkfaglig og liturgisk kompetanse. Samtidig må kompetanse videreutvikles i flere retninger i etter- og videreutdanningskurs. Faste, forutsigbare former for etter- og videreutdanning er nødvendig for arbeidslivets parter, og nødvendig for både praktisk og sosial ferdighetsutøvelse. Både samspill, praksisuker med veiledning og relasjonsbygging bør styrkes i formelle utdanningsprogrammer.

Høringssvarene tydeliggjør et behov for å samordne utdanningsinnhold for ulike tjenester med kirkens egentlige behov. Tverrfaglig samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene som utdanner kirkemusikere, prester, kateketer og diakoner bør formaliseres, og arbeidstakerorganisasjonene vil også kunne bidra med å samordne tiltak knyttet til bl.a. rekruttering og yrkesutøvelse. Det er bred enighet om at høringsdokumentet inneholder noen viktige drøftinger om forholdet mellom kirkemusikerutdannelsen som *profesjonsutdanning*, hvor kirkens gjøremål og tjeneste er i fokus, og som *disiplinutdanning* hvor kunstneriske kvaliteter bringes inn i kirkens verden. Denne balansegangen fremheves som viktig å bevare og bør styrkes gjennom tettere kontakt mellom lærestedene, og spesielt mellom stedene som tilbyr kantor- og presteutdanning, slik at studentgruppene kan oppleve å verdsette hverandres kompetanse.

Et annet alternativ kan være å opprette et nasjonalt samarbeidsråd som kan sikre god kommunikasjon mellom utdanningsinstitusjonene og Den norske kirke og dermed avstemme forventninger hos både fremtidige kantorer og menighetene disse skal tjenestegjøre i.

3.5 Vigslingsordningen må kommuniseres

Høringssvarene peker også på at vigslingsordningen må kommuniseres på en måte som gir gjenklang hos kirkelige medarbeidere, heriblant kantorene, slik at det ikke er uklarheter i hva som ligger i vigslingen. Et rundskriv fra Bispemøtet over temaet «Hvorfor vigsling er viktig» ville kunne være tjenlig i dette øyemed. Utbygging av rekrutteringsordningen, basert på «Veien til prestatjeneste», som tydeliggjør kirkens posisjonering av kirkemusikertjenesten slik at det inkorporer alle tjenester i kirken, bør formaliseres i et program som «Veien til vigslet tjeneste» eller «Veien til kirkelig tjeneste» som et praktisk ledd i disse kompetanse- og identitetsanliggender.

4. Behandling i Nemnd for gudstjenesteliv

Etter høringen har *Nemnd for gudstjenesteliv* drøftet saken på sitt møte 25. – 26. august 2014 på bakgrunn av en muntlig orientering om resultatet av høringen. Nemnda fattet følgende vedtak:

1. NFG har mottatt orientering om den høringsprosessen som er gjennomført om kantortjenesten med hensyn til vigsling og liturgisk tjenstedrakt. NFG gir sin positive tilslutning til resultatet av høringen, men vil anbefale at man om vigsling av kantorer istedenfor *obligatorisk* bruker betegnelsen *normalordning*.
2. NFG imøteser en avklaring av begrepet *vigsling* slik det brukes i forhold til ulike tjenestekategorier.
3. Ut fra tjenestens art støtter NFG innføring av tjenstedrakt med et passende vigslingssymbol for kantorer.

Nemnd for gudstjenesteliv slutter seg altså til høringsflertallets forslag om fortsatt vigsling av kantorer, men anbefaler at dette forstås som *normalordning* og ikke som *obligatorisk ordning*. Ut fra dette ønsker NFG en avklaring av begrepet *vigsling* slik det brukes i forhold til ulike tjenestekategorier. I dette ligger først og fremst spørsmålet om vigsling må være en obligatorisk ordning, eller om den kan være en *normalordning*.

5. Behandling i Kirkerådet

Etter NFGs behandling ble saken sendt til Kirkerådet og følgende vedtak (KR 32/14) ble fattet:

1. Kirkerådet anbefaler at det settes inn tiltak for å styrke bevisstgjøring om og bruk av ordningen med vigsling av kantorer.
2. Det arbeides videre med forslag til tjenestedrakt
3. Kirkerådet ber om at det arbeides videre med spørsmål knyttet til rekruttering, utdanning og forslag til styrking av kantortjenesten i menighetene på bakgrunn av høringsdokumentet og høringen.
4. Kirkerådet oversender forslaget til *Vigsling og liturgisk drakt for kantorer* til Bispemøtet for læremessig uttalelse.

6. Behandling i Bispemøtet

Saken ble sendt til Bispemøtets behandling i Oslo 13.-17. oktober for læremessig vurdering Bispemøtet vedtok i sak BM 33/14 følgende:

Vigslingen uttrykker, etter Bispemøtets oppfatning, at den som vigsles har et spesielt oppdrag fra kirken. Det avlegges et løfte som rommer en forpliktelse overfor Gud og menighet. Vigslingshandlingen er en engangshandling som er gyldig livet ut, og som er knyttet til tro, liv og lære. En vigslet tjeneste er med dette en tjeneste som på særskilt måte er knyttet til kirkens grunnleggende oppdrag og liv.

Det følger av dette at vigsling til kirkelig tjeneste ikke ensidig kan forstås som en frivillig handling hvor handlingen uttrykker et rent personlig anliggende. De personlige sidene ved vigslingshandlingen er viktige, men kan likevel ikke være konstituerende for forståelsen av vigsling i kirkens ordninger. Vigsling knyttes til det som er kirkens grunnleggende oppdrag.

Bispemøtet framholder at hver tjeneste har selvstendig egenart og selvstendig teologisk forankring, jf. sak BM 3/10. Begrunnelsen for vigsling må da søkes i kirkens felles oppdrag og i den teologiske forankringen og egenarten som den enkelte tjeneste har. Følgene av dette er at vigslingshandlingen må være obligatorisk og gjelde for alle.

Kantorenes tjeneste er sentral i menighetens gudstjenestefeiring og krever en særskilt kompetanse. Derfor støtter Bispemøtet at kirken fortsatt vigsler til kantortjeneste.

En slik forståelse av vigslingens betydning og konsekvens ligger til grunn for gjeldende ordninger. Bispemøtet erkjenner at praksis ikke samsvarer fullt ut med ordningens intensjoner. Dette representerer en utfordring for kirkelig lederskap og kirkelig orden.

Slike utfordringer kan imidlertid ikke løses ved at det dispenseres fra kravet til vigsling. Det må heller utvikles en ny praksis som i større grad kan realisere ordningens innhold. Når det foreslås å gjøre vigsling av kantor til en

normalordning, dvs til en frivillig ordning, kommer dette etter Bispemøtets oppfatning i strid med vigslingsens teologi. En slik frivillig ordning kan derfor ikke anbefales.

Dette betyr imidlertid ikke at dispensasjon fra kravet til vigsling er uaktuelt i ethvert tilfelle. For eksempel finnes det utenlandske kantorer som ikke er medlem i Den norske kirke, og som gjør tjeneste som kantorer i Norge. Disse har allerede fått fritak fra kravet om medlemskap. I slike tilfeller vil det være uaktuelt med vigsling.

Det kan også vurderes om kantor-tittelen skal forbeholdes vigslede musikere, og at det kan brukes andre benevnelser, for eksempel organist og kirkemusiker, for personer som ikke er vigslet. (BM 33/14)

7. Vurdering og anbefalinger

Ut fra den vigslingsforståelse som Kirkemøtet la til grunn i saken *Vigsling og liturgisk drakt for diakoner*, ble vigsling forstått som en forutsetning for tjenesten som diakon, altså som en *obligatorisk* ordning. I Kirkemøtets vedtak (KM 9/11, punkt 3) heter det: «Diakontjenesten er en tjeneste som *forutsetter* vigsling» (egen utheving).

Også Kirkemøtevedtaket fra 1998 om *Vigsling av kantorer* legger til grunn at ordningen er obligatorisk, på linje med ordningen for diakon og kateket (KM 10/98 punkt 5): «Vigsling til tjenesten for kantorer praktiseres i likhet med tilsvarende ordninger for kateket og diakon».

Da forrige *Nemnd for gudstjenesteliv* drøftet spørsmålet om stola for diakoner, kateketer og diakoner på sitt møte 19.-20. januar i 2012 uttalte denne nemnda at «NFG har også drøftet spørsmålet om vigsling av kantorer kan være en frivillig ordning, slik mange kantorer ønsker». Nemnda viste imidlertid til at det lå utenfor NFGs mandat å ta stilling til dette. Denne nemnda gav også følgende tilråding:

Under forutsetning av at biskopene i Den norske kirke vigsler kateketer og kantorer til en livslang tjeneste og de står under biskopens tilsyn, bør også disse bære skråstola. Om disse derimot ikke vigsles til en slik tjeneste, bør de ikke bære skråstola.» (NFG sak 9/12 punkt 2).

Høringen i 2014 viser at det er et klart flertall for fortsatt vigsling av kantorer, men finner det problematisk at den er en *obligatorisk* ordning.

Bispemøtets presiseringer i BM 33/14, om hva vigsling betyr for kirken, klargjør hvilken posisjon vigsling har for tjenestene som så berøres. Bispemøtet mener at siden vigsling knyttes til det som er kirkens grunnleggende oppdrag og liv, kan man ikke innføre dispensasjonsordninger for å løse utfordringer knyttet til dagens praksis. Det skal være en obligatorisk handling. BM erkjenner at personlige anliggender har utvilsomt betydning for hvordan dagens praksis har utviklet seg, og representerer en utfordring for kirkelig lederskap og orden. Likevel vil det være uaktuelt, for eksempel, å vigsle kantorer som ikke er medlemmer i Den norske kirke og som har fått fritak fra kravet om medlemskap. Bispemøtet foreslår også en vurdering av alternative titler for ikke-vigslede medarbeidere (for eksempel organist eller kirkemusiker), noe som vil tydeliggjøre forskjellen. Også

høringsvaret fra Menighetsfakultetet antyder en lignende ordning. Dette vil eventuelt bety at mange av de som i dag benytter stillingsbenevnelsen kantor i framtiden vil benevnes som organister.

Ut fra høringen og oppfølgingsvedtakene i NFG kan en vigsling for kantorer omgjøres fra å være en obligatorisk ordning til å bli en *normalordning*.

Her vil kravet om vigsling være annerledes for kantorer enn for prester og for diakoner og kateketer. *Rammebetingelsene* for kantorer kan begrunne en slik forskjell. En kan også forstå normalordningen som *en midlertidig ordning*, og ha forventning om at ordningen kan bli obligatorisk i fremtiden.

Denne modellen tar dagens situasjon for kantorer på alvor, hvor vigslingsraten fremdeles er lav.

En vanskelighet ved denne modellen er at den kan uthule synet på vigsling generelt. Å ta bort det obligatoriske elementet ved vigsling er ikke i tråd med den vigslingsforståelse som ble lagt til grunn for Kirkemøtets vedtak om diakonvigsling, hvor det heter at «diakontjenesten er en tjeneste som forutsetter vigsling» (se ovenfor). Det er heller ikke i tråd med Bispemøtets presiseringer om vigslingens teologi fra oktober 2014 i sitt vedtak i BM 33/14.

Med bakgrunn i Bispemøtets vedtak anbefaler Kirkerådet at vigsling for kantorer opprettholdes som en *obligatorisk ordning*, og kirken erkjenner samtidig at det tar tid å innarbeide denne relativt nye ordningen for kantorer og legger opp en strategi for å stimulere til dette.

En innfører da ikke noen formell dispensasjonsordning, men setter inn tiltak som kan oppmuntre til vigsling og kommunisere bedre hvorfor kirken vil vigsle denne tjenestegruppen. Dagens liturgi videreføres, endog med mindre endringer. Det kan være aktuelt å vurdere å endre stillingsbenevnelser for å differensiere mellom vigslede og ikke-vigslede medarbeidere.

En fordel ved denne modellen er at den viderefører gjeldende ordning og visjonen om kantortjenesten, samtidig som vanskelighetene erkjennes. Denne modellen er i tråd med Bispemøtets læremessig uttalelse om tjenestevigsling i BM 33/14.

Videre anbefaler Kirkerådet innføring av skråstola med passende symbolikk for vigslede kantorer og at dette inkorporeres i en revidert vigslingsliturgi.

8. Økonomiske/administrative konsekvenser

Dersom «Veien til vigslet tjeneste» skal etableres for alle vigslede tjenestegrupper, vil dette medføre økte kostnader og tidsbruk for biskopene og for disse stillingsgruppens arbeidsgiver. En samordning med tiltakene i «Veien til prestatjenesten» kan bidra til rasjonell ressursutnyttelse. Tilretteleggingen av dette må utredes nærmere i dialog med KA – kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon og Bispemøtet.

Om saken blir vedtatt som videreføring av dagens Vigslingsordning, med tilhørende liturgiske klær, bør veiledninger og liturgien tilpasses den nye hovedgudstjenestens former. Den bør trykkes opp og distribueres for å inngå i gudstjenestepermen i kirker og hos ansatte, og slik tas i bruk. Bispedømmene og fellesrådene må derfor påregne innkjøp

av dette materialet. Et høyst foreløpig anslag på liturgien tilsendt i trykket form kan være kr 50 for hver kirke og til hver ansatt prest og kirkelig medarbeider. Det er ikke knyttet særskilte opphavsrettigheter til denne vigslingsliturgien, som vil ligge gratis tilgjengelig i digital form.

Utover dette vil saken medføre mulige kostnader knyttet til liturgisk drakt. Innføring av skråstola vil medføre et økt engangsutlegg til liturgisk drakt for kantorer. En helt enkel og vendbar skråstola med maskinbrodert symbol koster ca. kr. 3.000. For å ha stola i de fire kirkeårsfargene, kreves det to vendbare eller fire enkelt-stolaer. En kan ut fra dette beregne et utlegg på kr. 6.000 - 8.000 for to vendbare stolaer for hver person som vigsles. Ettersom mange kantorer i dag ikke har alba, kommer dette i tillegg, og en enkel alba koster ca kr. 3.000 - 4. 000. Det er kirkelige fellesråd som i dag dekker utgifter til kateket- og diakonalbaen, og som i fremtiden også vil måtte dekke utgifter til kantoralba og -stolaen.

Det er ca. 500 kantorer som er i stilling i dag, men en del av disse tilhører ikke Den norske kirke og har fått unntak fra dette stillingskravet. Andre har allerede anskaffet seg en alba. Med et gjennomsnittlig utlegg på kr 10.000 for til sammen 400 kantorer gir en engangsutgift på kr. 4.000.000. I tillegg kommer den fremtidige utgift som følger med tjenestedrakt ved hver ny vigsling, samt evt. utgifter til vedlikehold og fornyelse.